

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie IV./2021
Senát I

Nález:

spisová značka	I. ÚS 17/2021
populárny názov	Apelácia v trestnom konaní
sudca spravodajca	Jana Baricová
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	23.03.2021
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 73 ods. 3 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 133 ods. 2 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 133 ods. 3 písm. e
analytická právna veta	Vykonávané dôkazy ešte nepredstavujú skutkové zistenia, vytvárajú však nevyhnutný podklad na ich vyhodnotenie a vytvorenie záverov o tom, či, ako a k akému skutku došlo. Až tieto závery predstavujú skutkový stav zistený v rozhodnutí. Pokiaľ teda odvolací súd považuje rozsah dokazovania pred súdom prvého stupňa za úplný, ale vykonané dôkazy hodnotí inak, nemôže rozhodnúť po zrušení prvostupňového rozsudku bez priameho vykonania dotknutých dôkazov v rámci verejného zasadnutia.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ bol okresným súdom odsúdený za obchodovanie z drogami vo forme zločinu podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) TZ. Proti rozsudku sa odvolal prokurátor, v dôsledku čoho krajský súd prvostupňový rozsudok zrušil a sám uznal sťažovateľa vinným z obzvlášť závažného zločinu s pridaním kvalifikovaného znaku páchania skutku po dlhší čas, čo viedlo k aplikácii prísnejšej trestnej sadzby. Sťažovateľ argumentuje, že krajský súd v napadnutom rozsudku bez vykonania dokazovania podstatne zmenil zistený skutkový stav a právnu kvalifikáciu skutku, čím porušil § 322 Trestného poriadku.
z odôvodnenia	Odvolačie konanie podľa Trestného poriadku je teda založené na prevažujúcom apelačnom princípe s určitými prvkami kasácie. Pokiaľ odvolací súd dospeje k záveru, že je nutné z dôvodov uvedených v § 321 ods. 1 Trestného poriadku zrušiť napadnuté rozhodnutie, spravidla priamo sám vo veci meritórne rozhodne a vec nevracia súdu prvého stupňa. Takto však môže postupovať, len ak by nešlo o prípad, keď by doplnenie konania bolo spojené s neprimeranými ťažkosťami alebo by to mohlo viesť k iným skutkovým záverom, čím by odvolací súd nahradzoval činnosť súdu prvého stupňa (§ 322 ods. 1 Trestného poriadku).

Základné podmienky, za ktorých môže dôjsť k meritórnemu rozhodnutiu veci odvolacím súdom, výslovne uvádza § 322 ods. 3 Trestného poriadku, ktorý upravuje, v akých prípadoch sa odvolací súd môže odchýliť od skutkového zistenia súdu prvého stupňa. Ustálená judikatúra všeobecných súdov (pozri napr. rozhodnutia najvyššieho súdu č. k. 4 Tdo 55/2015 a č. k. 4 Tdo 56/2015, obe z 31. mája 2017, alebo č. k. 2 TdoV 4/2014 z 13. mája 2015), tak aj právna teória (porovnaj pri obdobnej právnej úprave Šámal, P., Král, V., Baxa, J, Púry, F. *Trestní řád. Komentář. II. díl.* 4. vydání. Praha : C. H. Beck, 2002) uvedené ustanovenie Trestného poriadku interpretuje v tom zmysle, že je zásadne nepripustné, aby odvolací súd sám rozhodol rozsudkom bez toho, aby nevykonal žiadne dôkazy a menil by skutkový stav zistený súdom prvého stupňa na hlavnom pojednávaní. Pokiaľ teda odvolací súd považuje rozsah dokazovania pred súdom prvého stupňa za úplný, ale vykonané dôkazy hodnotí inak, nemôže rozhodnúť po zrušení prvostupňového rozsudku bez priameho vykonania dotknutých dôkazov v rámci verejného zasadnutia. Ak sa napríklad odvolací súd nestotožní s hodnotením výpovede určitého svedka a so záverom urobeným z jeho obsahu, mal by sám tohto svedka vypočuť, aby si tým vytvoril dostatočný podklad na odchýlne hodnotenie aj pre zmenu skutkových záverov, ktoré z toho vyplývajú. Postup odvolacieho súdu pri hodnotení dôkazov je prejavom zásady priamosti (§ 2 ods. 18 Trestného poriadku) a zásady bezprostrednosti (§ 2 ods. 19 Trestného poriadku), ktoré sú kľúčovým znakom dokazovania v trestnom konaní.

Aj keď krajský súd v napadnutom rozsudku deklaroval postup podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku, z obsahu odôvodnenia tohto rozhodnutia a vyžiadanej zápisnice o verejnom zasadnutí z 20. júna 2019 zjavne vyplýva, že podmienky pre takýto postup nesplnil. Záver krajského súdu, že sťažovateľ prechovával omamnú látku už od roku 2012, je zmenou skutkového stavu zisteného okresným súdom, ktorá sa odrazila na prísnejšej kvalifikácii skutku (po dlhšiu dobu) a novo uloženom treste. Krajský súd k nemu dospel po tom, ako rozdielnym spôsobom hodnotil okresným súdom vykonaný dôkaz, ktorým bola výpoveď samotného sťažovateľa. Zatiaľ čo súd prvého stupňa zhodnotením obsahu výpovede sťažovateľa dospel k záveru, že omamná látka, v súvislosti s ktorou bol trestne stíhaný a napokon uznaný vinným a odsúdený, nebola sťažovateľom zadovážená už v roku 2012, tak podľa krajského súdu nebol dôvod neveriť výpovedi sťažovateľa, ktorý tvrdil opak. Krajský súd teda odlišne hodnotil dôkaz. V konečnom dôsledku o tom svedčí aj odôvodnenie napadnutého rozsudku, v ktorom odvolací súd uviedol, že zhodnotenie vykonaného dokazovania, ako aj závery, ku ktorým dospel okresný súd, neboli výsledkom racionálneho hodnotenia vykonaných dôkazov.

Ku konštatovaniu krajského súdu, že prvostupňový súd vo vzťahu k rozhodnutiu vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu, a preto mohol odvolací súd po zrušení odvolaním napadnutých výrokov o vine a treste sám postupovať podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku, ústavný súd pre úplnosť pripomína, že vykonávané dôkazy ešte nepredstavujú skutkové zistenia. Vytvárajú však nevyhnutný podklad na ich vyhodnotenie a vytvorenie záverov o tom, či, ako a k akému skutku došlo. Až tieto závery, ktoré vyústili do tzv. skutkovej vety výroku rozsudku, predstavujú skutkový stav zistený v rozhodnutí.

Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol:

1. Postupom Krajského súdu v Trnave a jeho rozsudkom z 20. júna 2019 bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Krajského súdu v Trnave z 20. júna 2019 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Trnave na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Trnave je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania.

	4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovuje.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESĽP a iných súdov	Najvyšší súd Slovenskej republiky: 4 Tdo 55/2015, 4 Tdo 56/2015, 2 TdoV 4/2014
súvisiace právne predpisy	zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov
klúčové slová	trestné konanie-dokazovanie v trestnom konaní odvolanie-rozhodnutie o odvolaní dokazovanie-priamosť vykonania dôkazov dokazovanie-hodnotenie dôkazov rozsudok-zrušenie

spisová značka	I. ÚS 34/2021
populárny názov	Obnova trestného konania
sudca spravodajca	Jana Baricová
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	23.03.2021
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 73 ods. 3 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 133 ods. 2
analytická právna veta	Pre povolenie obnovy konania postačuje určitý stupeň pravdepodobnosti či dôvodný predpoklad, že novo navrhnuté skutočnosti alebo dôkazy povedú k zmene pôvodného rozhodnutia. Pokiaľ by bolo možné dospieť k vysokému stupňu pravdepodobnosti, resp. plne odôvodnenému predpokladu (nie je nevyhnutná absolútna istota v tomto smere) o tom, že by na základe nových skutočností a dôkazov mohlo dôjsť k zmene pôvodného rozhodnutia, je namieste rozhodnúť o povolení obnovy konania. Znalecký posudok, ktorý obsahuje nové skutočnosti, alebo využíva nové vedecké metódy, ktoré vedú k inému skutkovému záveru, je k tomu vhodným dôkazným prostriedkom.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ bol okresným súdom odsúdený pre zločin vydierania. Okresný súd po tom, ako na hlavnom pojednávaní vykonal všetky stranami navrhované dôkazy, dal z vlastnej iniciatívy vypracovať znalecký posudok k osobnostným predpokladom sťažovateľa páchať trestnú činnosť. Až na základe tohto posudku uveril tvrdeniam poškodeného a sťažovateľa uznal vinným. Sťažovateľ po právoplatnosti rozsudku dal vypracovať nový znalecký posudok, ktorý bol so závermi prvého spomínaného posudku v rozpore, a podal návrh na obnovu konania, ktorý okresný súd aj krajský súd zamietli s odôvodnením, že tento nový dôkaz nemôže viesť k zmene výroku o vine.
z odôvodnenia	Ústavný súd sa prikláňa k názoru, že uvedené závery znaleckých posudkov, ktoré do svojho rozhodnutia o zamietnutí návrhu na povolenie obnovy konania okresný súd prevzal a vyhodnotil ako iba čiastočne odlišné (s čím krajský súd súhlasil), nie je možné tak jednoznačne a presvedčivo, ako to prezentovali konajúce súdy, za také (čiastočne odlišné) považovať, pretože tieto z racionálnej stránky vyznievali viac-menej antagonicky. Preto ich vnímanie a vyhodnotenie iba ako čiastočne odlišných si z hľadiska zachovania základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu vyžadovalo tomu zodpovedajúce dôsledné vysvetlenie a odôvodnenie, ktoré však v rozhodnutiach oboch súdov evidentne absentuje. Inak povedané, okresný súd a napokon ani krajský súd žiadnym spôsobom neobjasnili, v čom videli alebo v čom konkrétnom mala spočívať „čiastočnosť“ odlišnosti záverov dotknutých znaleckých posudkov a, naopak, v čom – v ktorých okolnostiach – mali tieto znalecké posudky vyúsťovať do

	<p>prípadnej zhody odôvodňujúcej konečné rozhodnutie o nedostatočnosti „novosti“ predloženého dôkazu, a teda ku konštatovaniu, že nedošlo k podstatnej zmene skutkových zistení.</p> <p>Pre posúdenie návrhu na povolenie obnovy konania sú relevantné také skutočnosti alebo dôkazné prostriedky, ktorými sú spochybňované usvedčujúce dôkazy vykonané v pôvodnom konaní. Krajský súd, rovnako ako okresný súd žiadnym spôsobom vo svojich rozhodnutiach nespochybnili dôležitosť (dôkaznú váhu) znaleckého posudku z psychologického vyšetrenia sťažovateľa pre rozhodnutie o jeho vine zo spáchania stíhaného trestného činu. Pritom o významnosti tohto dôkazu pre uznanie viny, tak ako na to upozorňuje aj sám sťažovateľ, svedčí skutočnosť, že okresný súd z vlastnej iniciatívy doplňoval znalecké dokazovanie o psychologické vyšetrenie sťažovateľa po vykonaní všetkých ostatných dôkazov, a to z dôvodu nepriaznivej dôkaznej situácie (vyplýva to z odôvodnenia rozsudku okresného súdu z 15. februára 2019). Ak by predsa len krajský súd v konaní o povolenie obnovy konania tento názor neakceptoval, bolo namieste, aby túto okolnosť odôvodnil v rámci posúdenia nového dôkazu v kontexte s inými už vykonanými dôkazmi, čo ale neurobil. Sťažovateľ novým znaleckým posudkom oponoval záverom skôr vypracovaného znaleckého posudku, predložil tak konajúcim súdom relevantné skutočnosti a bolo legitímnym jeho očakávanie, že všeobecné súdy sa v konaní o jeho návrhu budú ním nastolenou otázkou zaoberať a vysporiadajú sa s ňou ústavne konformným spôsobom. Ich závery však ostali v rovine tvrdenia bez toho, aby boli náležite odôvodnené.</p> <p><u>Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uznesením Krajského súdu v Košiciach zo 6. apríla 2020 bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. 2. Uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo 6. apríla 2020 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie. 3. Krajský súd v Košiciach je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania.
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	<p>Ústavný súd Slovenskej republiky: III. ÚS 406/2014, II. ÚS 111/2015</p> <p>Ústavný súd Českej republiky: I. ÚS 2517/08, II. ÚS 2445/08, III. ÚS 1414/16</p>
<p>súvisiace právne predpisy</p>	<p>zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov</p>
<p>klúčové slová</p>	<p>dokazovanie-dokazovanie v trestnom konaní rozhodnutie-odôvodnenie trestné konanie-obnova konania v trestnom konaní dokazovanie-hodnotenie dôkazov</p>

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne

vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.